

უზსოური ინვესტიციები ქვეყნის ეკონომიკაში - მნიშვნელობა, პრობლემები, პარამეტრები

მაყვალა სხირტლაძე,

საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტი
ეკონომიკის მეცნიერებათა დოქტორი,
პროფესორი

რეზიუმე

ეროვნული ეკონომიკის ფინანსური რესურსებით უზრუნველყოფა უმნიშვნელოვანი მაკროეკონომიკური პრობლემაა. იგი შეიძლება გადაიჭრას საკუთარი და მოზიდული ფულადი ნაკადების ხარჯზე როგორც მაკრო - ისე მიკრო დონეზე. მოზიდულ ფულად ნაკადებში მოიაზრება პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები, რომელთა მოზიდვა და ეროვნულ ეკონომიკაში ეფექტიანად დაბანდება აქტუალურ მნიშვნელობას იძენს. ქვეყნის ეკონომიკაში უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების დაბანდება შეუძლია როგორც პოზიტიური, ასევე ნეგატიული შედეგების მოტანა, რაც აუცილებლად უნდა იქნას გათვალისწინებული ამ საკითხით დაინტერესებული მხარეების მიერ.

Summary

Provision of financial resources to the national economy is the most important macroeconomic problem. The solution is available as its own, has also attracted a cash flow at the expense of the macro and micro levels. Attracted cash flows include foreign direct investment. Their attraction and effective investment in the national economy has topical importance. Foreign direct investments in the national economy can bring both positive and negative effects which must be taken into account by the parties interested in the subject.

* * * * *

საყოველთაოდ აღიარებული რეალობაა რომ ეკონომიკის ფინანსური რესურსებით უზრუნველყოფა ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანი მაკროეკონომიკური პრობლემაა. მისი გადაჭრა მნიშვნელოვანწილად დამოკიდებულია ეროვნული ეკონომიკის განვითარების დონეზე, ქვეყნის ეკონომიკურ პოტენციალსა და მისი ათვისების ხარისხზე, ქვეყანაში სამეცნიერო-ტექნიკური პროგრესის განვითარების დონესა და მისი შედეგების წარმოებაში დანერგვის ხარისხზე, საერთაშორისო ეკონომიკურ ურთიერთობებში ქვეყნის ჩართულობაზე, ეკონომიკის გლობალიზაციაზე და სხვა თავისებურებებზე. ერთი რამ ცხადია, ქვეყანაში ფინანსურ რესურსებზე მოთხოვნა როგორც მაკრო, ისე მიკრო დონეზე კმაყოფილდება როგორც

საკუთარი, ისე უცხოეთიდან შემოსული ფინანსური ნაკადების ხარჯზე, რომელთა შორის პირდაპირ უცხოურ ინვესტიციებს გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება.

ქვეყანაში უცხოური ინვესტიციების შემოდინება კაპიტალის საერთაშორისო მიგრაციის პროცესის განუყოფელი ნაწილია, რომელიც საერთაშორისო გლობალური ეკონომიკის განვითარების უმნიშვნელოვანესი თავისებურება და უშუალო შედეგია. ამ პროცესში მეტ-ნაკლები ინტენსივობით ერთვება მსოფლიოს ყველა ქვეყანა მისი ეკონომიკური განვითარების დონის, რესურსული უზრუნველყოფის, ეკონომიკური პოტენციალის გამოყენების მიუხედავად.

კაპიტალის საერთაშორისო მიგრაცია საერთაშორისო ეკონომიკური ურთიერთობის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი სფეროა. იგი ურთიერთსაწინააღმდეგო მიმართულებით მოძრავი კაპიტალი ნაკადების ერთობლიობაა, რაც იმაში გამოიხატება, რომ ქვეყანაში ერთდროულად ხორციელდება კაპიტალ-ნაკადების შემოდინების და ქვეყნიდან ასევე კაპიტალ-ნაკადების გადინების პროცესი. ნებისმიერ ქვეყანაში ყოველთვის არსებობს მოთხოვნა კაპიტალნაკადებზე და ამ დროს ქვეყნიდან ამ უმნიშვნელოვანესი ეკონომიკური (ფინანსური) რესურსის გადინების მიზეზია კაპიტალნაკადების საერთო ოდენობაში კერძო კაპიტალის დომინირებადი წილი, რომელიც, როგორც წესი, დაბანდების ხელსაყრელ გარემოსა და მოგების მაქსიმიზაციაზეა ორიენტირებული.

კაპიტალის საერთაშორისო მიგრაციაში მნიშვნელოვანწილად და დიდი ხვედრითი წილით მაღალგანვითარებული ეკონომიკის მქონე ქვეყნებია ჩართული და საინვესტიციო კაპიტალნაკადების ყველაზე მეტი ოდენობა სწორედ მათზე მოდის. თუმცა ეროვნულ ეკონომიკათა განვითარების, მათი უმეტესობის ღია ეკონომიკის პრინციპებზე გადასვლის, ქვეყანათა საერთაშორისო გლობალურ პროცესებში აქტიურად ჩართვის შემდეგ ამ პროცესის მონაწილე ხდება მსოფლიოს თითქმის ყველა ქვეყანა.

საქართველოში უცხოური კაპიტალის, პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოდინება გასული საუკუნის 90-იანი წლებიდან იწყება და დღეისათვის მისი მოზიდვა და ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებაში აქტიური ჩართვა ხელისუფლების უმნიშვნელოვანეს ამოცანას და მიზანს წარმოადგენს.

უცხოური კაპიტალის მოდინებას ქვეყანაში დიდი მისია აკისრია. მასზე მნიშვნელოვანწილად და მოკიდებული ეროვნული ეკონომიკის ფულადი ნაკადებით უზრუნველყოფა, თუმცა გათვალისწინებულია ისიც, რომ უცხოური ინვესტიციების დაბანდება ქვეყანაში,

როგორც ერთ-ერთმა რთულმა და წინააღმდეგობებით მოცულობა პრობლემამ შეიძლება გამოიწვიოს როგორც პოზიტიური, ასევე ნეგატიური შედეგები. პოზიტიურ შედეგებს შეეძლება მივაკუთვნოთ რეალური ინვესტიციების მოცულობის გაზრდა, ეკონომიკური განვითარების ტემპების დაჩქარება, ქვეყნის საგადასახდელო ბალანსის მდგომარეობის გაუმჯობესება, ქვეყანაში ახალი ტექნოლოგიების, ორგანიზაციულ-მმართველობითი სფეროს სიახლეების და გამოცდილების შემოსვლა, ქვეყნის რესურსული პოტენციალის სრულად ათვისება, ადგილობრივი სამუშაო ძალის გამოყენება და მისი კვალიფიკაციის ამაღლება, იმპორტშემცველი წარმოების განვითარება, უცხოური ვალუტის შემოდინება, საგადასახადო შემოსავლების გადიდება და შედეგად, სოციალური და სხვა პროგრამების სახელმწიფო დაფინანსების გადიდება, მოსახლეობის მსყიდველობითი უნარიანობისა და ცხოვრების დონის ამაღლება, ინფრასტრუქტურისა და მომსახურების სფეროს განვითარება-გაფართოება, ეროვნულ ეკონომიკაში კონკურენციის გაძლიერება, ქვეყნის სოციალურ-კულტურული მდგომარეობის გაუმჯობესება, საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვა და ა.შ.

უცხოური კაპიტალწაკადების შემოდინებას ქვეყანაში შეიძლება მოყვეს ნეგატიური შედეგებიც, რომელთაგან აღსანიშნავია შემდეგი: კაპიტალის რეპატრეაცია და უცხოური პირდაპირი ინვესტიციებიდან მიღებული მოგების ქვეყნიდან გატანა სხვადასხვა ფორმით, შედეგად კაპიტალის მიმღები ქვეყნის საგადასახდელო ბალანსის მდგომარეობის გაუარესება, ადგილობრივ მწარმოებელთა შევინოვება-შეზღუდვა, ეროვნული ეკონომიკის სხვაზე დამოკიდებულების ხარისხის ზრდა, რაც ქვეყნის ეკონომიკურ და პრაქტიკულ დამოუკიდებლობას ემუქრება, მონოპოლიზმის გადიდება, უცხოელ ინვესტორთა მიერ ადგილობრივი პირობებისა და თავისებურებების იგნორირება, ეროვნული ეკონომიკის სტრუქტურის დეფორმაცია და მისი ტრადიციული დარგების დაცემა, სოციალური დაძაბულობისა და დიფერენციაციის გაძლიერება და ა.შ.

ქვეყანაში უცხოური კაპიტალწაკადების შემოდინებასთან დაკავშირებული პოზიტიური და ნეგატიური ტენდენციები გასათვალისწინებელია ინვესტიციების მიმღები ქვეყნებისა და მისი ეკონომიკური სუბიექტების მიერ.

საერთაშორისო პრაქტიკაში დამკვიდრებული რეალობის თანახმად გასათვალისწინებელია ის გარემოება, რომ ყველა ქვეყანას გააჩნია სტრატეგიული მნიშვნელობის დარგები და ობიექტები, სადაც უცხოური ინვესტიციების დაბანდება ან საერთოდ არ ახორციელებენ, ან ახორციელებენ მკაცრი სახელმწიფო ზედამხედველობის ქვეშ და მისივე დაწესებულებით.

ასეთი დარგები სხვადასხვა ქვეყანაში სხვადასხვაა, მაგრამ მნიშვნელოვანწილად მოიცავს მინასა და მის წიაღს, ენერგეტიკას, სატრანსპორტო კომუნიკაციებს, კავშირგაბმულობას; ამასთან არსებობს პრიორიტეტული მნიშვნელობის დარგები, სადაც უცხოური ინვესტიციები მნიშვნელოვანწილად იზღუდება ან მკაცრად კონტროლდება სახელმწიფოს მიერ.

ისევე როგორც ნებისმიერი პოსტკომუნისტური

სივრცის ქვეყნის, საქართველოს ეკონომიკაშიც უცხოურ ინვესტიციებს უაღრესად დიდი მნიშვნელობა ენიჭება სისტემური კრიზისის დაძლევის, ეროვნული ეკონომიკის აღორძინების და ქვეყნის ეკონომიკური პოტენციალის ეფექტიანად ათვისების საქმეში.

ქვეყანაში შემოდინებული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების დინამიკა ასეთ სურათს იძლევა:

ცხრილი 1
პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები საქართველოს ეკონომიკაში
მლნ. აშშ-ს დოლარი

2005 წ.	2006 წ.	2007 წ.	2008 წ.	2009 წ.	2010 წ.	2011 წ.	2012 წ.	2013 წ.
449,8	1190,4	2114,8	1564,0	658,4	814,5	1117,2	911,6	914,4

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური.
www.Geo.Stat.ge

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები ეკონომიკის სექტორების მიხედვით ასეა განაწილებული. (2013 წლის მდგომარეობით). სულ ქვეყანაში შემოვიდა 914,14 მლნ. დოლარის უცხოური ინვესტიცია, აქედან საერთაშორისო ორგანიზაციებიდან შემოსულია 52,8 მლნ. დოლარი. თურქეთზე მოდის 73,6 მლნ. დოლარი, აშშ-ზე - 56,6 მლნ. დოლარი, არაბთა გაერთიანებულ საემიროებზე მოდის 33,3 მლნ. დოლარი, შვეიცარიაზე - 26,6 მლნ. დოლარი.

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები ეკონომიკის სექტორების მიხედვით ასეა განაწილებული: ენერგეტიკაზე მოდის მისი მთლიანი მოცულობის 22%; ტრანსპორტზე კავშირგაბმულობაზე - 15%; სამთო მომპოვებელ და დამამუშავებელ მრეწველობაზე შესაბამისად - 4 და 13%. მშენებლობაზე 6%; სოფლის მეურნეობაზე - 3%.

საქართველოს გეოპოლიტიკური სივრცე უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის საქმეში შეიძლება დადებით ფაქტორად იქნას მოაზრებული. ქვეყანაში უნდა შეიქმნას მიმზიდველი საინვესტიციო სივრცე და ხელსაყრელი პირობები უცხოური ფულადი ნაკადების მოსაზიდად, რათა ეროვნული ეკონომიკის ფინანსურ რესურსებზე მოთხოვნის დაკმაყოფილების ეს წყარო ეფექტიანად და მიზანიმართულად იქნას გამოყენებული. ამასთანავე საჭიროა გატარდეს ქმედითი ღონისძიებები ქვეყნიდან ეროვნული კაპიტალის გადინების შესაჩერებლად და მისი ქვეყნის სამსახურში ჩასაყენებლად, რაც შესაბამისი კანონმდებლობითა და ხელისუფლების მხარდაჭერის შედეგად იქნება მიღწეული.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. ი. მესხია. საერთაშორისო ფინანსები. თსუ. 2012 წ.
2. ლ. ქოქიაური, ნ. ბებიაშვილი. საინვესტიციო პროექტები. თეორია, ანალიზი. მართვა. თბ., 2010. 418 გვ.
3. ლ. ქოქიაური. საინვესტიციო საქმე. თბ., თსუ. 2010 წ.